

D/II-189

HIRDETŐ

HÁZI BESZÉDEK GYŪJTEMÉNYE

Kiadják

Révész János

ev. lelkész

Soltész Elemér

ref. lelkész

szerkesztők

Megjelenik havonként

Smid István: A boldog új-év kérdése

Szűcs József: Akarsz-e meggyógyulni? —

Domján Elek: A keresztyén nem retteg a

Vasárnapi

Bucsa László: A kőszikla hasadékában. —

Dr. Szeberényi Lajos Zs.: Jézus és az élvezet. —

Jancsó Sándor: A Fiu szabadokká tesz minket. —

Beyer Fülöp: A keresztyén ember nemes bosszúja. —

!" hang-
is, szívem
va remény és aggo-
Tartalomgunk neki a jövőnd
adalmainak, harcainak.
emre, további csatára
ig ígéréttel.

ekkel? Nem
og új esztend
szik.
api
va.
fo-
yát
ér.
a
e-
g
r-
ha
én

Kiadóhivatal

Nagybánya

Hid-utca 19. sz.

Nánásy István

nyomása

Nagybánya

Egész évi

Félévre

Negyed

Előfizetőinknek, munkatársainknak kegyelem és békesség Istentől, a mi Atyánktól és az Ur Jézus Krisztustól! Köszönet és hála a rokonszenv és minket tovább is támogatni kész szeretet ama kedves és megható nyilatkozataiért, amelyek nap mint nap érkeznek a szerkesztőséghez. Isten segédelmével ezután is megteesszük, ami tőlünk telik.

A februáriusi füzetben vasárnapi (alkalmi) beszédeket hozunk.

Az IGEHIRDETŐ kiadóhivatalában kapható:

SOLTÉSZ JÁNOS

KONFIRMÁCIÓI KÁTÉ

REFORMÁTUS NÖVENDEKÉK SZÁMÁRA

Ötödik átdolgozott kiadás

Ára 24 fillér

— Legalább 10 példány megrendelésénél darabja 20 fillér. —

Mutatóvány-példányt szívesen küldünk.

GEHIRDETŐ

...évfolyamából (1906—1917.) még ne
...rendelkezésünkre. Egy példány (I—XII.
...tet) ára ... kötte 156 K. Megrendelhető a kiadóhiva-
...ban. Az I. kötet ára ... a 11 évfolyam megrendelése esetén
...tató. A IX—XII. kötet ára füzve 12 K, kötve 15 K egyenkint.

Révész János köznapi imakönyve

... az átdolgozott bibliai fordításból vett idézetekkel — a
... *soltárok* alapján készült, azért predikáció előtti, temetési
... vagy alkalmi imáknál is célszerű segédkönyv.

— Ára díszkötésben, bérmentve 5 K 50 fillér. —

...ő tartalomjegyzék eszmék szerint, mely alkalmi dolgok
...keresésénél gyorsan útbaigazít. ::: Kapható a szerzőnél

— Nagybányán, vagy az Igehirdetőnél. —

1987 FEB 17

A BOLDOG ÚJ-ÉV KÉRDÉSE.

- Eféz. 4, 28. *Munkálkodjék kiki, cselekedvén az ő kezeivel azt, ami jó.*
- Máté 5, 16. *Ugy fényljék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket.*
- Ésa. 40, 31. *Akik az Urban biznak . . . nem fáradnak el.*

Szeretett testvéreim! „Boldog új esztendőt!” hangzik felétek minden oldalról s hangozzék innét is, szívem teljességéből, midőn határmesgyén állva remény és aggodalom, öröm és kétségek közt vágunk neki a jövőendő ismeretlen szakasza földadatainak, fáradalmainak, harczainak. A zászló kibontva, a sereg küzdelemre, további csatára indul a diadal reményében, a boldogság ígéréttel.

Nem áltatja-e magát hiu reményekkel? Nem kívánunk-e egymásnak hiába most boldog új esztendőt? Hisz' a jövő boldogsága a múltban gyökerezik, a boldogság épületének alapja eltűnt esztendők rétegeibe van bevágva. És sorsunk sincs kezünkben, nem irányíthatjuk az idők folyását; fölöttünk a hatalom, mely megszabja futásunk irányát és még dúl az emberirtó háboru, ömlik a drága piros vér. Lehetünk e hát boldogok s ha igen: hogyan áll be a boldogság az emberiség egyetemében? Ezt a kérdést vetette föl valami szépirodalmi lap s a beérkezett ezer meg ezer feleletből a bíráló bizottság jutalma a kövekezőnek adatott ki: „Igenis, boldog lesz az emberi nem, ha az örök mozgógép mindegyik alkatrésze a maga helyén kifogástalanul működik, azaz mindegyik ember megteszi a

maga kötelességét; ha az örök égő lámpa, a szellem, minden homályos zugot bevilágít, ragyogó fényét szét-hinti mindenhová; és ha az örök ifjuság titkát föltalálják s új Lethe-forrásra akad az emberiség.

Ez a felelet amily szellemes, ép' oly bibliai is, mintha csak az alapul választott szent igék olvasása közben született volna meg. Mert szövegünk találó felelet arra az új évi kérdésre: hogyan találja meg az emberiség a boldogságot.

1.

Valami bölcs khinai császár mondta jó pár évszázad előtt, hogy néhány rabló darázs egész kas mézet elpusztít, egyetlen here száz munkás méh fáradsága gyümölcsét képes fölemészteni, egyetlen tétlen ember tiz becsületes munkás szájából veszi ki a falatot. Tulzás nincs e szavakban. Az élet figyelője a társadalom bajainak egyik fő okát ép' abban találja, hogy sok benne a here, az élőködő, mely mások fáradságából akar megélni, sőt leszedi a tejfölt, eltulajdonítja mindennek a javát s az érdemeseknek csak az alja marad, ha ugyan marad. Igaz, hogy társadalmi éltünk hibás berendezkedése folytán nem kerül mindenki a tehetségeinél fogva őt megillető helyre. Sokszor a születés, a családi származás jelöli ki ennek is, annak is a helyét, nem a képesség. A mágnás már politikusnak, vagy diplomatának születik. A herczeg hadvezérnek, ha a Teremtő nem nyomta is homlokára az arravalóság isteni bélyegét. Akiknek pedig az Isten megadta az arravalóságot, hogy népek s nemzetek sorsát intézzék, talán egy ház, falu, vagy járás jut munkaterökül s mint lelánczolt Prometheüszök, tehetetlenül vergődnek marczangoló kinok között. Akik pedig tehetség nélkül töltik be a vezető szerepeket, ha hiúságuk nem nagyobb tehetetlenségüknél, mindig oly kényelmetlenül érzik magukat, mint a nem rájuk szabott ruhában, vagy kinlódnak, mint a foglyok Prokrusztesz ágyában.

De mégis, ha a neki jutott szerepben mindenki végezné föladatait tehetsége szerint; és *kiki munkálkodnék, cselekedvén az ő kezeivel azt, ami jó*: máris olyan virágzás volna itt a földön a hibás berendezkedés mellett

rengjek, várva a ti segítségteket; és ott pusztuljak el csak azért, mert nektek ez így tetszenék.

És a meggyógyult ember most már a templomba megy. Érti a hálatartozást Isten iránt. Ez mutatja gyógyulását. Nem gyógyult az meg, beteg az, habár éjjel-nappal lótfut, fárad, gyűjt is; habár Istennek földi áldásai bizonyos ideig fején felül haladnak is: aki nem érzi a hálaadás szükségességét. Halott az, akárhogyan élni látszik: élő halott; belsejében a romlás elárad.

A templomba jutott meggyógyult a templomban találkozik Jézussal. Jobban mondva: Jézus találkozik övele, mert figyel, keresi őt, hogy meggyógyulását állandóvá, teljessé, örökkétartóvá tegye. *Imé meggyógyultál*, hangzik isteni szava. Ez az isteni pecsét a meggyógyulás isteni hitelességű bizonyítványán. Majd ismét parancs következik: *Többé ne vétkezzél, hogy rosszabbul ne legyen dolgod!* De itt a parancsban már érezzük a biztosító ígéretet: Vele lesznek, őrizlek minden kísértések között, hogy többé ne vétkezzél!

És te tovább mégy, tovább élsz, meggyógyulva, hálaalkodva, boldogan. Nem ér kárhoztatás. Ő viseli helyetted betegségedet; a megváltás keresztjén elszenvedi helyetted az elégtévő halált.

Im' a gáncsolók már eltávoznak a meggyógyult mellől; Jézust kezdik üldözni; meg akarják ölni, hogy gyógyulást, életet adott. Majd meg is ölik a Golgota keresztjén, de csak azért, hogy ők, a megátalkodottak, a szegletkövön összezúzódjanak.

Mi pedig mindennél drágább nyereséget vettünk a Jézussal való találkozásból. Találkoztunk vele, mint nyomorult, tehetetlen, reménytelen betegek. Mint meggyógyult, egészséges, munkás, istenfélő, bizó lelkeket bocsátott minket tovább útunkon, de nem hagyva árvául, rajtunk tartva vigyázó, áldó tekintetét. Így gyógyítja meg Üdvözítőnk azokat, akik akarnak meggyógyulni és pedig az ő segítségével akarnak meggyógyulni. Így gyógyítja meg az egyeseket, egyesek révén az egész világot.

Akarsz-e meggyógyulni?

Amen.

A KERESZTYÉN

NEM RETTEG A SZENVEDÉSEK KÖZT.

— Vasárnapi. —

1. Pét. 4, 12—18.

Mi az ember élete itt a földön? Küzdelem és szenvedés önnön létének megtartásáért, azokért, kik léte boldogságának megalapítói, sorsának részesei; küzdelem és szenvedés mindazokért az igazságokért, melyek életének vezérlő elvei; az eszményekért és isteni gondolatokért, melyek már itt a földön az öröklét fényével vonják be mulandó létét, véges szellemét. A bölcs keresztyén egy pillanatra sem feledkezik meg az élet eme tulajdonságairól és folytonosan készen áll, hogy az eljövendő események váratlanul ne köszöntsenek reá.

Legyünk készen mi is, hogy a jövő kedvezőtlen eseményei tétovázva ne érjenek, sőt ellenkezően, fölvértézve fogadjuk a gonoszság támadásait, érczkebellet a balsors csapásait, rendületlen hittel éltünk megváltozhatatlan végzetét. A hadba induló vezér úgy készült el csatájára, ha számot vetett nemcsak önerejével, hanem az ellenség készületével is. Aki könnyeden, könnyelműen veszi és becsméreli az ellent s elbizakodottan akarja a diadalt kiereszokolni, arról előre elmondhatjuk: csatáját veszítette. Mi is azért vessünk számot ne csak önnön erőnkkel, de legyünk készen a sors legkedvezőtlenebb esélyeire is. Aki nem várja vérmes reményei valóságát, de előhaladását, sikerét, boldogságát önnönmagához, erkölcsi becséhez méri lelkiismeretesen; aki tudatában van annak, hogy az élet-sors még így is szűken osztogatja áldásait, sőt — magyarázhatatlanul — küzdelmeinkkel, arczunk verejtékezésével egyáltalában nem arányos az a jutalom, az a siker, az az

öröm és boldogság, mely osztályrészünké lesz: az a lélek töprengése, a szív rettegése nélkül, de keresztyéni lemondással, önmegtagadással és megnyugvással fogadja az életsors minden változását s a legnagyobb szenvedéseket is; megnyugvással, mondom, sőt örömmel, mert jól tudja, hogy arcának verejtéke hullott a kivivott sikerért; örömmel, mert lelkiismerete nem illetheti váddal, hogy tétlen osztályrészes az isteni kegyelem áldásainak; lelki békével, mert sorsában az igazaknak magasabb hivatását ismeri föl, mely abban áll, hogy példájukkal, életükkel, küzdelmeikkel s a velük kapcsolatos szenvedésekkel vezérszemmel szolgáljanak a lélek titkos hevétől ösztönzött, küzdő és törődő emberiségnek.

A keresztyén ember tehát nem retteg a szenvedések közt; mert

1. azok csak próbáltatására szolgálnak;
2. általuk Krisztus szenvedéseinek osztályos társa lehet;
3. isteni dicsőséget szereznek számára.

1.

Szeretteim, ne rémüljetez meg attól a tűztől, amely próbáltatás végett támadt köztetek, mintha valami rémületes dolog történnék veletek. Szerető figyelmeztetés ez apostoli ajkokról a keresztyénség első hiveihez; ősrégi meggyőződés pedig az atyáinkban, mibennünk, hogy a szenvedések természetes járulékai az igaz ember életének, szükséges iskolája a hitnek és az igazi keresztyén jellemnek. Keresed-e e meggyőződés forrását? Mult és jelen, történet és tulajdon életviszonyaid ismeretéből fakad az. Szinte megdöbbenően szólnak a multnak tanúságai minékünk. Ameddig a történelem a multba veti fénysugarát, földerülnek az áldástalan harczok, amelyek lefolytak az igaz ügyek bajnokai és ellenei közt; megjelennek azok a visszataszító alakok, akik ádáz elleneiül annak, amit a nemes lelkek szent meggyőződése igaznak hirdetett mindenkoron, mint valami ördögi hatalom eszközei gonosz tusában igyekeztek azt megölni, megsemmisíteni.

Nézed-e az evangéliom történeteit s hallod-e a mar-

tyrok jajkiáltásait és utolsó gyászénekét? Eszedbe jutnak-e egyházad sötét napjai, a szörnyü próbák gyász-évtizedei? Látod-e, a tudásnak, haladásnak, fölvilágosulásnak profétái, hitvallói fölött mint tör pálczát a zsarnoki hatalom? S a nemzet, ten-nemzeded vérzivatarok századaiban nem hozott-e önnön létéért kibeszélhetetlen sok áldozatot s hányszor állott már az enyészet síri partjain gonosz ellenei diadal-ujjongása közepette? S vajjon elüzheted-e a rémület negyedfél esztendejének sötét, véres árnyait, a mérhetetlen áldozatok szörnyüséges képeit lelki szemeid elöl s nem sajug-e a te szíved is, testvérem és nem vérzik-e súlyos veszteségek kinjaitól, melyek kijutottak bőségesen e szörnyü időben mindannyiunknak!? A szív döbbenetével fordulnánk el, ugy-e, ha lehetne, a tengernyi áldozatok iszonyatos képeitől . . .

De megálljunk! Nincsenek-e vajjon bölcs tanulságaink e próbáltatásokból? Nem mondja-e nekünk a történelmi igazság, valamint önnön élettapasztalásunk, hogy valahányszor megölni vélték az igazságot és követ hengerítettek koporsónyílására, az eltemetettnek hitt szellem feltörte mindannyiszor a sír zárait s diadalt vett az előbb közönyös vagy fásult sziveken s az elhullt igazság harczy helyein, vérehullása nyomán támadtak uj hősök, uj proféták és uj diadalok! A beszennyezett és eltaposott eszmény sirja mélyéből csodás fénnel ragyogott föl újra s a véráldozatok mezején a megértés és a béke áldásai virultak.

A szenvedések megpróbáltatására vannak az igaznak; ezt sugja fülünkbe a történelem szava; de feledni nem engedik egyéni életünk tapasztalásai sem.

Kiséreld meg egyszer, hirdesd az igazságot ott, hol gagság lakozik; próbáld meg, szállj szembe korod gyarlóságaival, ostorozd ott, ahol talárod; áldozatkész szeretetet követelj, hol rút önzés gyűjti halomra kincseit; őszinteséget a képmutatás és hazugság helyén; munkásságot, ahol a tétlenség ördögi párnáin lesi, várja az ember az élet legjobb áldásait; alázatot, ahol a gőg és dölyf hivalkodik: a fölháborodás és megbotránkozás kövei fognak ártatlan fejedre hullani azért, mert az igazság ma is a

martyrutakon vonszolja életét és jutalma tövisskoszoru és megáldoztatás. De jó, legalább ez a martyrság megmutatja, kik azok, akik hivatva vannak arra, hogy egy jobb kor profétái legyenek s nevök, munkáik, szenvedéseik szent emlékeivel, egyéniségükből elősugárzó, diadalmas erkölcsi erővel a világ megnevelésében Isten munkatársai legyenek s részt vegyenek az emberiség megváltásának krisztusi munkáiban. Az igaz ember azért nem fél a megpróbáltatásoktól.

2.

Sőt örül, hogy a Krisztus szenvedéseinek osztályos társa lehet. Erre hívja föl az apostoli író is híveit: *Sőt, amennyiben részetek van a Krisztus szenvedéseiben, örüljétek.*

Miért kellett Krisztusnak szenvednie és minő szenvedéseket kellett elviselnie: az írásokból tudhatjuk. A bűnnel, lelki sötét nyomorral sujtott embervilágba fényt hozott alá, az örök isteni lét fényét, mely csodás igézzel vont a földet. Föltárta titkait az égnek s megláttatá a roskadozó lábakkal futó, tikkasztó benső hévtől ismeretlen célok felé üzött emberrel az irgalom Atyját, ki szeretettel várja tékozló gyermekét hajlékába vissza. Uj életeszmennyel ajándékozta meg az eszménytelen embervilágot: az isteniúság eszményével, mely megvalósult az ő életében. Az Istenben való élet teljessége ez; megváltottság bűntől és nyomortól; szellemszabadság, mely fölül-emel minden földi korlátokon. Így fénylett a világosság a sötétségben, *de a sötétség nem fogadta be azt.* A világ nem értette meg őt és kivetette magából; a bűn és lelki elvakultság lihegve kereste vesztét és diadalmi torját kopersója fölött ülte meg. S ime most apostoli ajakról zeng felénk a buzdító szózat: Örüljétek, hogy részetek van a Krisztus szenvedéseiben!

Örölnünk kell-e hát, hogy szenvednünk kell a krisztusi életeszmennyért, evangéliomának örök igazságaiért? Vajjon hát fakadhat-e a szenvedésekből lelki öröm? Bizonyára igen.

Ha életednek célját a Krisztus követésében, az ő

életeszménye megvalósításában ismeréd föl s e célért kész vagy minden szenvedésre és minden áldozatra, vajjon nem emeli-e föl lelkedet az a fenséges gondolat: te is azon az úton mégy, amelyen Urad haladt, bár megvérezi lábadat és feltöri az út ezer keserve; de a megváltás halhatatlan munkájából, a te Urad nyomán, te néked is kijutott egy parányi rész! Ez éppen a keresztyén élet: nemcsak tanulni a megváltás történeteit, nemcsak kegyes indulattal elmélkedni a multakon s áhítattal imádni a nagy mű halhatatlan mesterét, hanem átélni ugyanazokat a fölséges eszméket, szolgálni egy élet folyamán tűréssel, önmegtagadással, a martyrság minden gyötrelmei között is tántoríthatatlan hűséggel, lelkesedéssel és így öntudatosan részt venni az örök megváltás isteni művében. Vajjon e nagy élethivatás, minden nagy áldozatai mellett is, nem tölti-é el szent örömmel szívedet?

3.

Bizonyára igen, ha ama fölséges ígéret kijelentését hallhatod: *Megnyugszik rajtatok a dicsőségnek és az Istennek Lelke*. A szenvedésekben való békességes tűrésnek, a krisztusi megváltó életigazságokért való panasztalan szenvedésnek koronája a dicsőség és az Isten Lelkének minden áldása. Nincs és nem lehet ennél nemesebb jutalom; a földnek és az égnek, az igazaknak és az Istennek elismerése és jutalmazó viszonzása ez.

A dicsőség emberi elismerés, hála, áldás és csodálat, mely fényel, ragyogással vonja be az emberi nem jöltevőinek alakjait, halhatatlanná vált emlékeit, sirhalmait és minden alkotását. Egy neme az a halhatatlanságnak: élni a jók és igazak emlékezetében, élni az alkotásokban, a szellem hatásaiban tovább nemzedékről-nemzedékre. S mintha az idő megnövesztené, mintha erősítené e dicsőség fényét, hogy késő utódok megfürösszék lelköket benne s e fényből merítsenek erőt, lelkesedést és világos látást a jövő céljainak fölismerésére lankadatlan munkára és halhatatlan alkotásokra.

De van az igazaknak ennél még nemesebb jutalma: Isten Lelkének áldása, mely alászáll mindazokra, akik az

élet isteni céljait, a krisztusi életigazságokat a legnagyobb megpróbáltatások között is lelki nyugalommal, sőt örömmel szolgálták mindenkor. Ez az áldás a lelki béke, a nyugodt, önmagával megbékült öntudat. Mert van-e szebb jutalma embernek annál, amit szennytelen lelkiismeret, tiszta, bűntől ment öntudat nyújt munkái, küzdése, hűsége nyomán? Ha a világ nem is méltatja érdemét, jutalmát szűk marokkal méri is, vagy kővel dob vissza a kenyérért, átokkal az áldásért: a lelkiismeret elnémítja a szív keserveit s a megbántott lélek könnyező arcza helyett a nyugodt öntudat mosolyog a szemekből. S ha viszonttag kegyes jóltevő kezekkel s a hála jeleivel ismerné el a világ lelkünk nemes szándékait, mit érne minden elismerés, ha az öntudat nem mondaná nekünk: ezt megérdemelted! Isten Lelke nyugoszik meg rajtunk a békés öntudat áldásaiban.

Isten Lelkének áldása ama hitből fakadó remény, Istennek szentelt, az élet próbáiban is hiven kitartó áldott jó szívekben, mely megszólal az élet küzdelmei utolsó határán: A sirban poraimat Isten kezei takarják, lelkemet örömmel emeli föl a menny.

Ime, az igaz ember sorsa és hivatása, jutalma és megdicsőülése, ki a szív rettenései nélkül állja csatáit a szenvedés viharában; nem fél, mert a próbák közt csak gyarapszik ereje s még martyrkoszoruját is a diadal fénye ragyogja körül; boldog örömmel hordozza keresztjét, mint Krisztus társa a megváltás dicső munkájában s hűsége jutalmát a tiszta öntudatban találja, amelyben ott ragyog a mennynek dicsősége, áldó jutalma.

Amen.

DOMJÁN ELEK.

A KÖSZIKLA HASADÉKÁBAN.

— Vasárnap. —

2. Móz. 33, 18—23.

Sokszor eltűnődtem már a most fölolvastott történeten s mindenkor, ha rá gondoltam, szent ihlet fogott el. Elismerem ugyan, hogy az istenség felséges fogalmát szűk látkörű gondolkozás korlátai közé szorítja ez s a Mindenhatóról nagyon is emberi nyelven szól. De az ó-testamentumban sehosem találjuk föl a tudósok és a bölcselkedők körmönfont meghatározásait, a szokottól elütő, éppen azért szintelen, elmosódó kifejezéseit; nem, még ott sem, ahol a hit mélységes dolgairól van szó. Szemléltetően, csaknem kézzelfoghatóan beszél az mindig Istenről; de egyszersmind találóan, határozottan, megragadóan s mindenekfölött meggyőzően. Jellemzőbb példát erre alapigénknél alig találhatunk.

Mózesről van itt szó, tehát arról a férfiuról, aki a vallásos élet terén többet élt át s éppen azért arról többet is mondhat, mint a világ tudósai együttvéve. Annyira bizalmas viszonyban volt Istenével, hogy a későbbi nemzedék jámbor hite szerint az Ur mint barátjával beszélgett vele. Életében jelentős szerepet játszottak a Sinai-hegy szakadékos sziklái; ő maga is úgy világlík át a ködös múlt távolából korunkba, mint az átlag-emberek sorából magasan kiemelkedő sziklaóriás. Már gyermekkorunkban csodálkozva pillantottunk föl rá s mint felnőttek sem vonhatjuk ki magunkat lebilincselő hatása alól. Három vallás tiszteli őt az isteni kijelentések kiváló bizonyossága gyanánt. Egy jeles művész (Michelangelo) úgy véste márványba alakját, mint valami földön túl való jelenséget: félelmetes

hatalommal pillant alá a magasból a bálványozó népre, hogy aztán a következő pillanatban éreztesse megsemmisítő haragját a hűtlen nemzedékkel.

S ime, ennek az embernek az ajkáról száll Istenhez esdve a benső könyörgés: *Kérlek, mutasd meg nékem a te dicsőségedet.* Megragadó, megrendítő látni, amint így imádkozik. Ő, kinek népe oly sokat köszönhetett, szegénynek érezte magát; ő, kit Isten oly kegyelemben részesített, égett a vágytól, hogy mélyebb, világosabb, tökéletesebb istenismeretre juthasson; ő, akinek Isten oly sok dolgot megjelentett, amit a mások szeme elől sűrű homállyal takart el, megindítóan követelte, hogy láthassa az Isten dicsőségét.

A nagy emberek tántorgása a kicsinyekre nézve vígasztalás. A vezérek emberi voltának szemlélete fokozza a katonák önbizalmát. Az alapigénkben rajzolt jelenet a Mózes megtántorodásából következett. Ez a férfiú is minden nagysága mellett is csak az emberi lét korlátai közt mozgott; úgy érzett, úgy gondolkozott, mint mi; szenvedett, küzdött, mint mi; olykor-olykor gyöngének érezte magát s bizonytalanságban gyötrődött, akárcsak jómagunk. Ez bátorítás nekünk. Ha az olyan ember is, mint Mózes, indítatva érezte magát, hogy a világi események zürzavaros tömegében tisztább világosságért, bizonyosabb ismeretért könyörögjön: akkor nem lehet csudálkozni azon, hogy a mi lábaink oly gyakran megbotlanak s tétovázva révedez tekintetünk. Bizvást vonhatjuk ebből azt a következtetést, hogy ez az embernek emberi mivoltához tartozik és hogy a rázkódtatások szükségesek nekünk, mert éppen a tépelődések, bajok és küzdelmek közepette jutunk oda, hol az Isten bölcs céljainak megfelelőhetünk. Ültesd át csak azt a csemetét, mely fent az égbenyúló szirttetőn sovány talajban megfogánva kemény kőzetbe vágja gyökereit s daczolva a zord időjárással és vad zivatarokkal, erőteljes fává növekszik; mondom, ültesd át védett alföldi kert televénydús kertjébe: nyomorúságos satnya bokorrá fajul. Az élénk színekben pompázó alpesi rózsát, mely az örök hó és jég birodalmában, kitéve a természet mostoha szeszélyének, csodásan díszlik, vidd át gondosan fűtött

üvegházi kertbe: színét, alakját mihamar elveszti. Ki tudja, nincs-e úgy velünk, emberekkel is? Hátha az emberi szívekben is akkor virúlnak a legszebb, legcsodásabb, legékesebb virágok, ha a Mindenható kemény kövek közé állítja, hol a nyári nap égetőn perzsel s a zivatar vadúl dühöng? Tisztelet a kertész-művészetnek; de az Alkotó nem jobban ismerheti-e a növények természetét s létföltételeit, mint az ő gyarló utánczóit? Tisztelet azoknak, kik okos találmányaikkal, vivmányaikkal, bölcs életelveikkel az életet szebbé és jobbá akarják tenni; de annak, aki az életet teremtette, nem jobban kell-e tudni, hogy mely föltételek mellett éri el az ember legbizonyosabban rendeltetésének végczélját? Rázkódtatások nélkül bizonyára nem sikerülne ez.

Az efféle dolgok természetesen kegyetlenül megviselnek minket. Külsőleg is, de kiváltképen belsőleg. Magának Mózesnek a szemei előtt, melyekről pedig azt jegyzi föl a szent írás, hogy még öreg korában sem gyengültek meg, a megrázkódtatás perczében nagyon is mélységeseknek, érthetetleneknek tünnek föl az Isten gondolatai s homályosoknak, végökremehetetleneknek az ő útai. Velünk még sokkal inkább így történik. Zivatar sem kell, csak egy kis felhőske s szemeink előtt mindjárt alkonyúl. Nem szükséges, hogy általános kavarodás és fölfordulás keletkezzék, mint a milyennek nyakas népe körében Mózes oly gyakran kényszerült tanúja lenni; nekünk elég néhány kisebb csalódás: bizodalmunk mindjárt megrendül. Különbben minket is nemcsak kicsinyes csalódások érnek. Vanak dolgok körülöttünk s tulajdon életünkben, melyek kemény próbára teszik lelki erőnket. S mennél mélyebben jár a gondolatunk, mennél inkább számot akarunk vetni az Istennel, annál fájdalmasabban érintenek ezek a dolgok. Azok, akik csupán a fölszinen úsznak s nem bajlakodnak a lét talányainak a megfejtésével, nem gyötrődnek annyira. Azok ellenben, akik szívükön viselik nemcsak a maguk, de a mások sorsát is, nem egyszer izgalmas lelki tusák közé kerülnek; azok a kísértések és kétségek között, mint a zoltáríró a Libanon megáradt patakjai közt, gyakran így sóhajtanak: *Mély sárba estem be, hol meg nem*

állhatok; feneketlen örvénybe jutottam és az áradat elborít engem (Zsolt. 69, 3.). Aztán a kételkedés gyötrő órájában lelkünk elé mered a tépdese kérdés: „Hol van a te Istened? Hol van az ő dicsősége, bölcsesége, jósága, irgalma? Látsz-e abból valamit? Érted-e? Meg vagy-e vele elégedve? Vagy mindez csak képzelődés; megbomlott agysejtek zagyva játéka? Nyújtsd ki tapogatódzó kezeidet! A semmibe markolsz. Jártasd körül fürkésző tekinteted! Seholsem találod őt.“ És miként Mózes megkísértése közt esdve könyörgött: *Mutasd meg nekem a te dicsőségedet* . . . úgy jó az ilyen megrendítő szorongatásokban a panaszló, kétkedő, átkot szóró ajkakra a kérdés: Óh, láttasd velünk a te dicsőségedet! Ne rejtsd el már magad! Mutasd meg a te útaidat!

Talán vannak közöttünk olyanok, akik előtt ismeretlen az ilyen lelkiállapot. Óh, ezek hálát adhatnak érte Istenüknek! De én azt hiszem, hogy majdnem mindenkinek van valami fogalma a megkísértetés keserves órájáról. Említsem-e, mi idézheti elő ezt? Látjuk, hogy erőből duzzadó, tettekre kész, alkotni vágyó ifjakat a legszebb életkorban elragad a halál; az életunt, pihenni vágyó öregek pedig, kik csak terhei másoknak, hasztalan sóhajtanak szabadulásért. Nem kérdezhetjük-e, hogy hol van itt az Ur dicsősége? Abban a szegényes hajlékban, hol a nagyszámu család számára már is szűk a hely s a kenyérből egynek-egynek csak kicsinyke darabka jut, szinte minden évben új vendég jelenik meg; amott pedig, hol a létföltételek kedvezőek lennének, hiába epekednek szülei örömök után. Észrevesszük-e ebben az isteni bölcseséget? Gyakran emlegetjük a mennyei Atya jóságos vezérletét. De ha az életet nyitott szemmel nézzük, nem kell-e lépten-nyomon megütköznünk? Az érdem és a szerencse, az igyekezet és az eredmény a legtöbb esetben nincsenek egymással arányban. Czélszerűség, igazság, fejlődés, előrehaladás csak ritkán észlelhetők. S még ha csak az egyesek életében volna ez így! Ha legalább az egyének fonák élete, zűrzavaros dolga szép lassan beleolvadna a nagy egész harmonikus rendjébe, mint ahogy a fölkavart víz távolodó gyűrűi mind jobban belesimúlnak a csendes tó

tükrébe! De a népek élete még nagyobb rázkódtatásokat, még szörnyűsegebb ellentmondásokat tüntet föl. Bármennyire elfásultunk is a hosszú háboru rémségeiben s bármennyire eltompult is erkölcsi érzékünk, újra meg újra kétségbeesetten kell kérdeznünk: Hogyan sülyedhetett ennyire az emberiség? Mi vihette arra, hogy örült módjára öntestét ily kegyetlenül marczangolja? Hol van ebben a népek fölött uralkodó Istennek a dicsősége?

Alapigénk szerint Isten Mózeset a kőszikla hasadékába állította, hogy onnan nézze végig, míg átmegy előtte az ő dicsősége, sőt még kezével is eltakarta szolgájának szeméit. Valóban úgy van az! Azokban a dolgokban, melyek velünk és körülöttünk történnek, ott van az Ur. De mi nem látjuk őt. Nem látjuk pedig azért, mert mi a kőszikla hasadékában állunk s csupán egy keskeny résen át szemlélődhetünk. Avagy nem olyanformán vagyunk-e, mintha keskeny sziklahasadékban állanánk, amidőn a világnak és az élet folyásának minden mozzanatát tulajdon személyes jólétünk szempontjából ítéljük meg? Lehet-e ilyen körülmények között tiszta látásra s világos ismeretre szert tenni? És akkor is nem szűk sziklahasadékban vagyunk-e, ha a dolgokat párt- és osztályérdekek szerint bíráljuk el, vagy valamely szenvedély hatása alatt nézzük? Gondolhatjuk-e, hogy ilyen módon föl lehet ismerni az Isten útait?

A mi ismeretünk akkor is töredékes és hiányos, ha a hit szemeivel nézünk s állandóan az Isten országának képe lebeg előttünk. Maga Pál apostol bevallja: *Tükör által homályosan látunk*. Gyengék a szemeink s korlátok közé van szorítva létünk; tehát egészen természetes, hogy nem látjuk az Isten dicsőségét. És eme fogyatkozásainkat esztelen bűneinkkel mimagunk is növeljük. Kevesebbet látunk, mint amennyit az Istentől nyert képességeink szerint láthatnánk. Mindenesetre azonban úgy van az, mint ahogy alapigénk mondja: Isten elfedi kezével a Mózes szeméit. *Orczámát azonban, mondá, nem láthatod; mert nem láthat engem ember, élvén*. Az Isten gondolatainak teljes ismeretét és az ő dicsőségének világos látását ép' oly kevéssé viselhetnők el, mint ahogy szemünk nem bír merően belenézni a nap vakító fényébe. Fejcsóválva mo-

solygunk, ha látjuk, hogy a gyermekek mily helytelenül nézik és ítélik meg a dolgokat. De azért óhajtanók-e, hogy ők is mindent az öregek szemével nézzenek? Bizonyára nem válnék az előnyükre. A gyermekkor legdrágább áldásait vesztenék el. Közvetlen természetességüket, mely annyi örömet szerez nekik is, meg a szemlélőknek is, feszélyezettség, aggodalmaskodás váltaná föl; szájalomra méltó kora-vének lennének. Jó, hogy az Isten nem engedi értelmüket egyszerre kifejlődni; az idő előtt való gondoktól és bajoktól megkíméli így őket. Bölcsesség és szeretet vezérli az Istent abban is, hogy a felnőtteknek szeme elé tartja a kezét. Mi nem tudnók azt elhordozni, hogy a valóságot a maga egész nagyságában lássuk s hogy minden határozatnak a horderejét, minden eseménynek a következményeit, minden cselekedetnek, minden szónak, minden gondolatnak eltörölhetetlen nyomát áttekintsük. Könnyörtelenség lenne az Istentől, ha útait és gondolatait leplezetlenül élénk tárná. Az ezekre való tekintet úgy hatna lelkünkre, mint a hegymászóra a mélység látása: megszedülnénk; elvesztenők a bátorságot s az önbizalmat; lábunk minden lépésnél megremegne, végre is összeroskadnánk a ránk nehezedeő teher alatt. Így valóban azt mondhatjuk, hogy atyai gondoskodás az a mi Istenünktől, ha olykor sziklahasadékba állít s kezével betakar, hogy ne lássuk, amikor átmegey előttünk az ő dicsősége.

Ám addig nem megey az Ur, hogy egészen elrejtse. *Kezemmel betakarlak téged, mig átvonulok. Azután kezemet elveszem rólad és hátulról meglátsz engem.* Nem kell-e mindnyájunknak bevallani: énvelem is így történt! Megrendülve és remegve állottunk a szük sziklahasadékban, amikor az Ur dübörgő eseményekben, sujtoló látogatásokban, fájdalmak özönében vonúlt át előttünk s mi sűrű sötétségnél, kínzó bizonytalanságnál egyebet nem láttunk. És amikor elhuzódott a fekete felleg s mi kiállottuk a nehéz próbát, utólag megnyugtató, szép világosság tünt fel s mi hátulról örömmel láttuk, hogy tulajdonképen Istennek megfoghatatlan szeretete huzódott el előttünk. Nem éreztük volna-e ilyenkor azt a csodásan megnyugtató kedélyhangulatot, mely mintegy benső képmása an-

nak, ami a természetben szokott történni, midőn a vihar elvonulása után a még ritkásan szitáló esőcsöppeken, mint omló könyveken át ismét mosolyg a nap, sokkal szebben, szelidebben, mint előbb? Nem történt-e meg velünk, hogy azokra a dolgokra, amelyek előbb rettegéssel töltöttek el s melyeknek lefolyása közben majdnem elállt a lélekez-tünk, utólag hálatelt szívvel gondoltunk? Így van ez a népek életében is. Mily gyakran történnek események, melyek vadul száguldva útjokban mindenütt rémületet keltenek, pusztulást okoznak s melyekkel szemben tanács-talanul, tehetetlenül, kétségbeesve állnak az emberek és hasztalan könyörögnek: Mutasd meg nekünk, Uram, a te dicsőségedet! De azok előtt, akik utólag szemlélhetik, éppen ezekből bontakozik ki az Isten csodásan nevelő bölcsesége. És ami előbb sötét, istenátkozta kornak tünt föl, később a történelem egy áldásos fordulópontjának bizonyult, újabb, boldogabb kor kezdetének.

Nem akarnánk-e ebből tanulni? Tanulni türelmet, ki-tartást, reménykedést? Nem kellene-e ezután nyugodtab-ban, bizakodóbban meghúzódjunk a sziklahasadékban? Nem jobb lenne-é eme könyörgés helyett: Mutasd meg nekünk a te dicsőségedet! ezt kérni: Adj nekünk erőt, hogy kitarassunk, míg elérkezik az óra, amidőn utánad nézhetünk és megérthetünk.

Isten a világtörténetnek és a mi hitünknek a köz-pontjába oly eseményt állított, amely minden másnál ho-mályosabb és titokzatosabb s utóbb mégis oly megraga-dóan tündöklött ki belőle az ő dicsősége, mint semmi másból a világon.

A Golgota keresztje ez. Emellett eltörpül a Sinai-hegynek és Mózesnek minden nevezetessége. Mióta ez előttünk tündökölt, nem volna szabad hívő embernek kétsé-geskedni affelől, amire az ó-testamentom tanít, hogy Isten *sötétségből maga körül sátrakat emelt* (2. Sám. 22, 12.) és hogy ő kezében tartja a világ kormányát s jó véghez viszi akaratát akkor is, ha mi elhagyatottságunk érzetében aggodalmasan állunk a sziklahasadékban.

Miért nem meritünk mi mégis váltságunk nagy titká-ból több erőt és bátorságot? Mert nem vesszük elég

komolyan és nem fordítunk rá elég figyelmet. Tekintsünk azért a hit szemeivel a Golgota keresztjére, amikor Isten a szikla hasadékába állít és szemünket elfedi mindenható kezeivel. Így türelmesek leszünk, a reményt nem adjuk föl; erőt nyerünk a csendes várakozáshoz, míg elérkezik az óra már itt alant is, de kivált egykor ott fent, amikor beteljesedik a Jézus ígérete: *Amit én cselekszem, te azt most nem érted, de ezután majd megérted* (Ján. 13, 7).

Amen.

Benz után

BUCSAI LÁSZLÓ.

JÉZUS ÉS AZ ÉLVEZET.

— Vasárnapi. —

Ján. 2, 1—11.

Hálát adunk néked, mennyei Atyánk, minden élvezetért, mellyel megédesítéd földi életünket; de taníts meg minket helyesen és igazán élvezni.

Amen.

Érdekes ez az elbeszélés. Érdekes már az is, hogy Jézust lakodalomban találjuk. Még érdekesebb, hogy ott bort teremt elő.

A bor élvezeti czikk. Azt pedig jól tudjuk, hogy minden időben az igazán istenfélő emberek őrizkedtek az élvezettől, mint veszedelmes dologtól, sőt a legtöbbször elítélték az élvezeteket. Így van ez korunkban s így volt Jézus korában is. A legkiválóbb istenfélő emberek, mind a pogányok, mind a zsidók között, kerülték az élvezeteket.

Jézus nem kerülte. Ő részt vett a társadalmi életben. Többször társaságban találjuk. Sőt, amint szent igénk mondja, egy izben a társaságot borral is ellátta.

Mit is tartott Jézus az élvezetről? Vizsgáljuk meg közelebbről, hogy félre ne értsük őt.

Hamar észrevesszük, hogy az élvezet nem nagy helyet foglalt el Jézus életében. Élete minden más volt, csak élvezetben nem gazdag. Munkában és törődésben eltöltött élet volt az. Azért nem hivatkozhatnak Jézusra azok, akiknél az élet főcélja az élvezet. Pedig sokaknál ez a főcél. Vannak sokan, akik nem ismernek ebben az életben valami fenségesebbet az élvezetnél, az érzéki vagy művészi élvezetnél.

Jézus nem volt ezek közül való. Szerinte az élet föladata nem az élvezés, hanem a cselekvés. Egy ízben, amikor tanítványai eledellel kínálták meg, így szólott: *Az én eledelem az, hogy annak akaratját cselekedjem, aki elküldött engem és az ő dolgát elvégezzem.* Elvégezni azt, amire Isten küldte őt, elvégezni teljesen: az volt Jézus föladata. Ezért élt, ezért áldozta föl életét. És ez volt az ő eledele, vagyis legnagyobb élvezete.

Azt akarja, hogy mi is így cselekedjünk.

Amint Jézusnak volt élettöladata, úgy nekünk is van. A legkisebbnek, a legszegényebbnek is közöttünk van olyan helye, amelyet be kell töltenie, van olyan dolga, amelyet el kell végeznie. Mindegyikünk föladata, hogy lélekben és igazságban töltsse be helyét és teljesítse hivatását. Nemcsak olyanformán, hogy az emberek úgy-ahogy meg legyenek elégedve vele. Nem az emberek adták nekünk az életet és nem is lehetnek az emberek a mi életünknek bírái. Nem. Az Isten adta neked az életet; ő jelölte ki helyedet és bizott meg valami meghatározott dologgal. Isten lesz bírád. Reám és reád nézve az a födolog, hogy úgy éljünk, amint Isten kívánja. Isten azt akarja, hogy úgy éljünk, mint az ő gyermekei: hitben és türelemben, becsületben és igazságban, szeretetben és irgalmasságban, másoknak javára és örömére. Hogy így éljünk, az képezze legnagyobb élvezetünket. Mert ez a legnagyobb élvezet, amelyet az ember e földön elérhet. Semmi anyagi, vagy műélvezet sem idézi azt elő, hogy az ember Isten gyermekeként érezze magát és tudatában legyen annak, hogy mások javára és örömére szolgál. Ha nincs meg ez az élvezet, akkor ugyan senki se irigyelje asztalodat, izletes ételeidet, finom boraidat, fényes berendezésedet. Ha mindez megvan is, de hiányzik az igazi élvezet: bizony szegény vagy és szegényebb lész évről-évre. Mert mennél öregebb leszel, annál inkább elveszted az anyagi és esztetikai örömök élvezetét. A béke Istennel és embertársaink szeretete lesz végre is egyedüli örömünk.

De mi a jelentősége az élvezetnek? Nem kell-e arról teljesen lemondanunk? Annyi bizonyos, hogy nagyon könnyen veszedelmessé válhatik reánk nézve.

Az, aki a kánai lakodalmon a vizet borrá változtatta, lehetetlen, hogy minden élvezetet elvetett volna. Tehát van annak valami jelentősége. Másként miért teremtett volna az Isten annyi élvezeti eszközt? Ha az Isten sok oly dolgot teremtett, ami izletes, jó illatu, jól esik a szemnek és érzékeknek: nem azért teremtette-é, hogy élvezzük is? Helyes módja-e az istentiszteletnek, ha adományait megvetjük? Nem; ha az Isten élvezeteket teremtett, úgy az a szándéka, hogy az ember azokat igénybe is vegye.

De mire is jók azok?

Kétségtelenül arra valók, hogy általuk jobban teljesítsük életföladatunkat.

És megtehetjük-e azt?

Igen. Halljuk tehát! Ahoz, hogy életföladatunkat teljesítsük, szükséges a vidám lelkület is. Komor és keserű lelkülettel nem lehetünk Isten és emberek előtt azokká, akiknek lennünk kellene. Vidám és derült lelkület szükséges ahoz, hogy igazán mások javára és örömeire szolgálhassunk. A nyomott, komor lelkületiek kevéssé mozdítják elő Isten dicsőségét és kevéssé szolgálnak embertársaik örömeire és javára. Nagyon elkedvetlenít, ha semmire sem vagyunk képesek. Nem képes az illető egy kicsit szenvedni s mindjárt töpreng és jajveszével. Nem képes olyasmit alkotni, ami valódi örömet okoz, mert mindez munkával és törődéssel jár. Hogy az ember élete igazán Isten dicsőségére és embertársai javára szolgáljon, alaphangulatát az örömmel kell képeznie.

Annyi bizonyos, hogy az igazi lelki öröm az, ha az ember érzi, hogy Jézus Krisztus ki nem érdemelt kegyelméből Isten tulajdon gyermeke. Semmi sem mérközhetik ezzel az örömmel. De emberek vagyunk. Nekünk nemcsak lelkünk, hanem testünk is van. Érzéki természetünk pedig anyagi és esztetikai élvezetekre ösztönöz. Ezt a vágyat Isten oltotta belénk és irgalmasan ajándékozott nekünk élvezeti eszközöket is. Mindezt azért ajándékozta, hogy fölélesszen, fölüdítsen, éléssze az örömet bennünk és tegyen vidámabbakká, ellentállóbbakká, ha az élet nagy nehézségeivel kell találkozunk, ha az élet föladatait kell megoldanunk.

Az élvezetek tehát előmozdítják azt, hogy Isten és emberek előtt teljesíthessük földadatainkat. Ez az Isten akarata az élvezetekre vonatkozóan.

De éppen ezért helyesen kell azokat használnunk. Mindenek előtt mértékkel kell használnunk. Az a telhetetlenség, amely élvezettől élvezethez fut és sohasem telik meg, bizonyára nem tesz minket az Isten és emberek előtt azokká, akiké lennünk kellene. Ellenkezően, alkalmatlanokká tesz. Önzökké, kik csak a magunk élvezetére gondolunk. Ez az önzés üreseké és tartalmatlanokká tesz minket; minden magasabb érdeklődést kiöl bennünk. Lehúz a sárba, a dobzódásba, a kicsapongásba. Csak az az élvezet, mely pillanatnyira fölfrissít a további nehéz és megfeszített munkához életpályánkon, amelynek földadata Isten akaratát teljesíteni: csak az az igazi.

Ez a helyes élvezet. De ez sem okvetlenül szükséges. Annyira lelki embereknek kell lennünk, hogy ha Isten megtagadja tőlünk az élet élvezetét, azok nélkül is ellehesünk és örömmel, vidáman végezzük az Isten dolgát.

És ha világosan áll előttünk, hogy csak úgy teljesíthetjük Isten dolgát helyesen, ha lemondunk az élvezetről, akkor haladéktalanul le kell arról mondanunk. Nekem jogom van arra, hogy bort igyam. De ha világossá lesz előttem, hogy másképp az iszákost ki nem szabadíthatom nyomorúságából, hacsak én is le nem mondok a borivásról, akkor lemondok róla. Semmiféle élvezetnek sem szabad oly kedvesnek lennie előttem, hogy föl ne áldozzam azt Isten dicsőségére és az emberek javára. Nem azért élünk, hogy élvezzünk, hanem hogy cselekedjünk. Egy élvezet sem elengedhetetlenül szükséges.

Egy élvezet sem okvetlenül szükséges. Az ember emberhez méltó életet élhet élvezetek nélkül is. Élhet, de nehezen. Az olyan ember élete, aki minden élvezetet nélkülöz, könnyen szomorú rabszolga-életté lesz. Ne feledkezzünk meg erről mi, kik a napos oldalon lakunk, kiknek vannak élvezeteink. Mennyire előbbre vagyunk azoknál, kiknek élete csupa munka, törődés, fájdalom és aggodalom.

Ismételten is azt mondom, hogy az élvezet nélkül való élet könnyen szomorú rabszolga-életté lesz.

Erre figyelve nem szabad megfeledkeznünk arról: *akinek sok adatott, sok kívántatik attól.*

Te, aki tágas, világos és fényesen butorozott szobában lakol, naponkint jól terített asztalhoz ülsz, melynél körülvesznek rokonaid, barátaid és bor gyöngyözik a pohárban, megcsendül az ének, nevettek és tréfáltok, emlékezzél arra: mennél több alkalmad van élvezni, annál nagyobb a kötelességed cselekedni. Mennél több az alkalmad az örülésre, annál több örömet kell szerezned magad körül. Mert miért nyertél annyi örömet? Csak azért, hogy annál nagyobb kedvvel munkálkodhassál Isten dicsőségére és az emberek javára; azaz mennél nagyobb örömet terjessz magad körül.

A tulajdon: lopás, mondotta egy szociálista. Igen, barátaim, az a tulajdon, műveltség, élvezet, amely nem sarkal minket gyümölcsöző életre, jó cselekedetekre, az lopás; megrablása Istennek és az embereknek.

Az élvezet előny, de oly előny, amely felelőséggel jár. Éreztesd azokkal, akik az élvezeteket nélkülözik, hogy ezt a felelőséget érezzük. Napjainkban nekik is szükségük van erre az élvezetre. Ők ahoz az asztalhoz akarnak kerülni, mely mellett mi ülünk. Ki akarják venni részüket az élvezetből ők is. Rosz néven vehetjük-e nekik ezt? Haragudhatunk-e rájuk e miatt?

Az önzés elkeseredhet; mert zavartalanul akar élvezni. De Jézus barátainak nem szabad elkedvetlenedniök. Nekik helyet kell adniok örömet. Ha úgy szeretjük felebarátunkat, mint önmagunkat, akkor örülnünk kell, hogy mindnyájan testvériesen részt kapnak Isten ama jó adományában, melyeket oly bőségesen osztott szét az egész földön. Lehet, hogy mi kisebb helyet kapunk ez által, lehet, hogy le kell mondanunk élvezeteink egy részéről. Lehet, hogy így lesz, de hát szabad-e ezért panaszkodnunk?

Óh, Uram Jézus, add nekünk lelkületedet: akkor bizonyára tudni fogunk áldozatot hozni, hogy mások is velünk élvezhessenek.

Amen.

† *Thv. Klaveness. Fordította*

DR. SZEBERÉNYI LAJOS ZS.

A FIU SZABADOKKÁ TESZ MINKET.

— Vasárnapi. —

Ján. 8, 31—36.

Az Ur hatalmas beszédet tart. Beszél ömagáról, küldetése céljáról és a mennyei Atyáról. A beszéd végeztével az evangélista megjegyzi, hogy *amikor ezeket mondá, sokan hívének őbenne.* Itt egy hirtelen fordulattal a már hívő zsidóknak mondá Jézus: *Ha ti megmaradtok az én beszédemben, bizonyjal az én tanítványaim vagytok. És megismeritek az igazságot és az igazság szabadokká tesz titeket.* Ők azonban dölyfösen felelnek: *Ábrahám magva vagyunk és nem szolgáltunk soha senkinek: mimódon mondod te, hogy szabadokká lesztek?* Ő erre az elbizakodott feleletre bizonyára emlékeztette őket, hogy az *Ábrahám magva* mily sokszor senyvedett szolgaságban. Most ellenség hurczolja el ezerenként és idegen földön megalázó szolgaságban tartja. Majd hazáját és tűzhelyeit dulják föl idegen hódítók. Szigoruan mutathat rá, hogy most is szolgák. Szolgái az idumeai Heródes királyi háznak és a pogány római világhatalom helytartóinak. De nem testi vagy politikai, hanem lelki szolgaságukra akarja főképen figyelmeztetni s ezért mondja a súlyos szavakat: *Aki bünt cselekszik, szolgálja a bűnnek. A szolga pedig nem marad mindörökké a házban; a fiu marad ott mindörökké. Azért ha a Fiu megszabadít titeket, valósággal szabadok lesztek.*

Igy szólt az Üdvözítő egykor az elbizakodott zsidóknak. Vajjon, K. T! *nekünk* is nincs szükségünk ilyes emlékeztetésre? Vajjon mi szabadok vagyunk és szabadságunk krisztusi szabadság? Hogy erre igaz feleletet adhassunk,

tegyük vizsgálódásunk tárgyává a kérdéseket: *miben áll a valódi szabadság és miért tehet valósággal szabaddá csak a Fiu?*

*

Napjainkban semmiről sem beszélünk többet, mint a szabadságról. Mentől nyomasztóbbak a viszonyok, mennél nehezebb az élet s mennél inkább törekednek a világ hatalmasai a népeket s a népek és nemzetek egymást erőszakkal és vérontó fegyverekkel szolgálukká tenni és legigázni: annyival inkább beszélünk a népek szabadságáról, a fajok fölszabadításáról s a harczokat örökre kizáró világ-békéről. Különös fogalmuk lehet az ilyen szabadságról és jogokról a fogságban sinylődő millióknak . . . A földönfutó és bebörtönözött uralkodóknak. A letiport nemzeteknek. És a pusztává dult országoknak!

Ettől eltekintve: tagadhatatlan, hogy a *szabadság* egyesek, népek és nemzetek legnagyobb kincse s minden haladásnak és emberi méltóságnak egyetlen alapja.

Miben áll a szabadság és ki a szabad igazán?

Nincs ember, aki szabad lenni ne akarna s aki a maga módja szerint szabadságra ne törekednék. A legtöbb ember abban látja a szabadságot, ha teheti azt, amit akar. A gyermek nem érzi magát szabadnak, mert szülőinek és nevelőinek fegyelmzése alatt áll. Az a fegyelem, az az idegen akarat pedig sok mindent eltilt neki és sok mindenben akadályozza. A korlátokat tehát szét akarja törni és szabad akar lenni, azaz: kedve és vágyai szerint akar élni. A tékozló fiúnak is a szülői ház fegyelme ellen volt a fő kifogása. Az ifju az akaratát és szabad cselekvését korlátozó törvények, szabályok, szokások, erkölcsi és társadalmi rend nyügeitől akar szabadulni szüntelen. Azokat akarja vére forrása és repülni vágyó lelke lüktetése szerint áttörni, ha kell, mert hite szerint csak úgy lehet szabad. Így vágnak az indítóok nélkül való cselekvési szabadságra azok, akik feledik, hogy az emberre nézve csak erkölcsi szabadság létezhetik s nem érzik azt, hogy csak az Istentől való teljes függés érzete teszen szabaddá minden külső hatalomtól, kényszerítő körülménytől függéssel szemben.

Igy lesz az egyes ember óhajtott szabadságából *szabadság* és a korlátot szakított nemzetek és tömegek szabadságából romboló *anarkhia*.

Az Ur Jézus pár rövid szóval dönti el a hatalmas kérdést: *Aki bűnt cselekszik, szolgája a bűnnek*. A legtöbb ember — miként a tékozló fiu — éppen akkor sülyed legmélyebben a szolgaságba, mikor a legszabadabbnak gondolja magát. Fájdalom, szomorú tapasztalatok igazolják ezt az igazságot úgy egyesek, mint népek és nemzetek életében.

Ha valaki megúnja vezércsillagait s úgy okoskodik, hogy elég erőm van nekem megválasztanom útaimat; ha vágyaim és jótetszésem után indulok, biztosítva van számomra a szerencse és a szabadság útja; ha a gonosznak egyszer engedett s tiltott dolgokban örömét lelé: az rendre hatalommá válik fölötte; másképen cselekedni képtelenné lesz s szomoruan igazolja az isteni Mester szavait: *Aki bűnt cselekszik, szolgája a bűnnek*. A nyomor és bűn szakadozott, szennyes rongyaiban dideregve ő maga is keservesen sóhajt később: A szabadság ösvényét kerestem és bűn útjára jutottam . . . Ember! nem az a czéled, hogy jótetszésed, vágyaidat és akaratodat kövesd! Magas méltóságra hívott és felséges föladatot állított eléd az Ur: légy Isten fiává és tökéletessé, mint ő maga tökéletes. Erre az út az engedelmesség, önmegtágadás és az ő akaratának követése. Ha máskép' cselekszel: a bűnnek szolgájává lész!

A keserű tapasztalatok meggyőzik az embert, hogy az egyéni akarat, vágyak és kívánságok kielégítése nem a szabadság. Kezdi valami egyébben keresni azt. Kezd más út után nézni. Magasabbra tekinteni: arra, ami jó, ami igaz, ami szent. Arra a törvényre, mely méltán korlátozza az emberi akaratot: Isten akaratára, mely irott törvény kemény szavaival parancsolja az embernek, hogy ezt *kell* tenned, azt *nem szabad* tenned. „Az Isten törvénye iránt való föltétlen engedelmesség teszi szabaddá az embert,“ állítja az ember ezen a fokon. A helyes út az, hogy cselekedjük, amit az Isten törvénye követel tőlünk.

De ha ez csakugyan így volna, akkor az Isten Fiára nem volna szükségünk, hisz' Isten beírta az ő törvényét

lelkünkbe, beíratta választottai által szent könyvünk lapjaira. A szigorú megtartásra és teljesítésre pedig ügyelnek a törvénytudók és a papok. Ugy van, K. T! de ez még sem elég. Az ember a törvény álláspontján még sem szabad. Nem lehet szabad mindaddig, míg a jó, az igaz és az igazságosság csak mint követelés és mint *törvény* áll vele szemben. Mert az még az én lelkemtől teljesen idegen akarat, mely jutalommal kecsegtet a jóra és szigorú büntetéssel akar elriasztani a rosztól. A törvény álláspontján az Isten szigorú, törvényadó Ur, irgalmatlan, vagy legjobb esetben igazságos bíró; az ember pedig vak engedelmességgel tartozó szolga s így szabad semmi esetre sem lehet. Pál apostol fölségesen fejti ki, hogy az az engedelenség is igazán csak szolgálai engedelenség, melyre csupán fenyegetés, vagy jutalom kényszerít. A törvény csak tudatossá teszi a bűnt, de annak átka alól megszabadítani nem képes. *Annakokáért a törvénynek cselekedetéből egy test sem igazul meg öelötte, mert a bűn ismerete a törvény által vagyon* (Róm. 3, 20.). *Azt tartjuk tehát, hogy az ember hit által igazul meg a törvény cselekedetei nélkül . . . Megigazulván azért hit által, békességünk van Istennel, a mi Urunk Jézus Krisztus által* (Róm. 3, 28; 5, 1.).

Ugyebár, K. T! az ember addig szabad nem lehet, amíg akarata más, mint az Isten akarata? Amíg az Isten akarata csak mint fenyegető és kényszerítő követelés áll velünk szemben, melyet mi, amint lehet, lépten-nyomon kijátszunk s legfőlebb a büntetéstől való félelemből, vagy a jutalom reményében töltünk be jól-roszul? Sőt a veszedelem még nagyobb! Mivel a legjobb sem tud olyan lenni, mint amilyennek a törvény betűjének követelése szerint lennie kellene; a törvényt pedig a Krisztus előtt csak betűjében és nem szelleme szerint igyekeztek betölteni: a vergődő ember látszatra dolgozik és *képmutatóvá* lesz. Az ilyen emberek táborából került és kerül ki a sok farizeus.

Akik a törvény útján akarják keresni a szabadságot, azoknak szólnak a Megváltó szavai: *A szolga nem marad mindörökké a házban: a Fiu marad ott mindörökké.*

A rabszolgáról van itt szó, kit szolgálai földadatok teljesítésére bizonyos ideig házában tart az Ura, de ott maradni állandóan joga nincs. Gazdája megint eladhatja, mihelyt kedve van rá. Csak a Fiu-nak van a házban állandó maradása. Ki az Atya lényegéből való lényeg. Kinek akarata azonos az Atya akaratával. Ki nem szolgálai érzülettel, nem kényszerűségből, nem jutalomért, vagy büntetéstől való félelemből, hanem önként és szeretetből teljesíti az Atya akaratát, mert eledelével, második természetével, életszükségletével vált az atyai akarat teljesítésévé.

Aki ide jutott, csak az lehet *valósággal szabad*, K. T! Ezt kívánja övétől a Megváltó is. Akinek vágya óhaj-tása, gyönyörűsége, életszükséglete azonossá lett a törvény-nyel s egyé az Isten akaratával, csak az a szabad. Itt már többé a törvény nem teher. Nem idegen akarat. Nem megalázó parancs. A jó, igaz és szent eszméje életszükségletünk lett. A megvalósítására való törekvés nélkül már többé nem élhetünk. Isten feltétlen szolgálatába lépünk, hogy szabaddá legyünk minden egyébtől. Isten Lelke lakozik bennünk s ahol Isten Lelke van, ott van a szabadság. Így jut az ember az istenfiuság atyai házába, hogy ott maradjon mindörökre. De erre az egyedüli út a Jézus Krisztus. Ő az egyetlen közbenjáró. Azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszetteket. Hogy minket, gyarló, bűnös embereket testvéreivé és Isten fiaivá emeljen s ezáltal valósággal szabadokká tegyen.

*

Tehát amire a törvény nem képes, azt elvégzi velünk a Krisztus. A Fiu megmutatta, életével és halálával bizonyította, hogy Istennek engedelmeskedni nem megalázó és terhes kötelesség. *Az én eledelem az, hogy cselekedjem annak akaratát, aki elküldött engem.* Nem a törvény, hanem a Fiu tesz valósággal szabadokká minket; aki tökéletes megvalósulása mindannak, amire nekünk törekednünk kell. Az alfa és az omega. Feje annak a testnek, melynek mi tagjai vagyunk. Őbelőle kell kinőnünk, mint a szőlővesszőnek a szőlőtőkéből. Ő az egyedüli út. Ő az igazság és az élet.

Ő érületben, igazságban, szeretetben, lényegben egy a mennyei Atyával. Örököse az atyai háznak s azt akarja, hogy mi is ott maradhassunk mindörökké. *Atyám, azt akarom, hogy akiket nekem adtál, azok is ott legyenek, ahol én vagyok . . . Az én Atyámnak házában sok hajlékok vannak; elmegyek, hogy elkészítsem a ti számotokra azokat,* mondja az egyedüli közbenjáró és Megváltó.

Ő adja nekünk az üdv országa javait. Nem rideg, parancsoló, idegen törvény, hanem *élet* alakjában. Ő Isten hasonmása s az őbenne való hit, bizalom és élet által fiakká, örökösökké emel minket is; *akik nem testből, hanem Isten Lelkéből születnek.* Akkor leszünk valósággal szabadok, ha Istenből születünk mi is. Ha keblünkbe az ég költözik. Ha az Atya akaratja lesz minden cselekedetünk rugója és egyetlen életelvünk.

Kicsoda tehát részese a szabadságnak, melyre a Krisztus elhívott? Ki hát valósággal szabad, K. T! Valósággal szabad az, akit nem ösztönei, vágyai és jótetszése vezetnek. Az, akinek cselekedeteit nem a törvény büntetése, vagy jutalmazása irányítja. Az, akinek a jó, igaz és szent második természetévé lett. Aki az Isten akaratának teljesítése nélkül nem élhet. *Szabad az és a házban marad mindörökké az, aki szereti az Istent egész szívéből, teljes lelkéből és minden erejéből.* Istent szeretni pedig egyértelmű azzal, hogy szeressük az igazságot, a jót, a szépet és szentet. Szabad az, akit a Fiu megszabadít.

Amen.

JANCSÓ SÁNDOR.

A KERESZTYÉN EMBER NEMES BOSSZÚJA.

— Vasárnapi. —

Róm. 12, 17—21.

K. A! Midőn ezt az alapigét olvasom, képzeletem visszaszárnyal a régi időbe, oda Arábia pusztájába. Tajtékzó ménen, vad futással száguld egy magános harcos Mekka felé; utána fölemelt dárdával egész sereg üldöző. Jelvényeikről látom: az üldözők *egy* törzs emberei, az üldözött más törzsnek tagja. Az embervadászat irtóztató. A menekülő légirányban futtat Mekka felé, a természet akadályai néki nem akadályok. Hol alásülyed könnyű ménje a mély homokba, hol magas sziklára hágtat a hős, hol halálmegvetéssel leszöktet onnan. Az üldözők pedig mind nyomában, vad dühük nem engedi, hogy a nagy akadályoknál megálljanak.

És vajjon mit követett el a menekülő harcos, hogy úgy üldözik? Őmaga ugyan semmit, de a törzse válogatott kínzással ölte meg az üldöző törzs egyik emberét. Ókkal, ok nélkül-e, az mellékes. Az üldözöttnek csak az a hibája, hogy törzsének embere és törzsétől valahogyan eltévedt. De ha az üldözők elfoghatják, mielőtt a szent város szentélyéhez, a Kaába kőhöz elér, akkor ugyanazok a kínzások, melyeket törzse az üldözők emberén alkalmazott, rajta megisméltődnek. A Kaaba kőnél megpihenhet, előbb nem. Ez a *vérbosszú* kegyetlensége.

Ne gondoljátok, K. T! hogy a vérbosszú csak az arabiai puszták beduinjainál volt meg. Megvolt az az ó-kor minden népénél, még a legszelidebbeknél is, talán némiképp változott alakjában. *Lelket lélekért, fogat fogért, szemet szemért, kezet kézért, lábat lábért*: ezt a törvényt

Mózes törvénykönyveiben háromszor is találjuk ismételve. Megvan a bosszú törvénye ma is, a közfelfogásban is, talán megint csak más alakban; megvan az nálunk is. Óh, de hányan vannak, akik azt hiszik, hogy a becsületükön ejtett szennyfoltot csak vérrel moshatják le. Pedig keresztyének vagyunk, Krisztus követőinek mondjuk magunkat. Nekünk ép' ezért Krisztus tanításait és példáját kellene követnünk, *aki szidalmaztatván, viszont nem szidalmazott, szenvedvén, nem fenyegetőzött; hanem hagyta az igazságosan ítélőre* (1. Pét. 2, 23.) és aki nekünk parancsolatul hagyta: *Ne álljatok ellene a gonosznak, hanem aki arczul üt téged jobb felől, fordítsd felé a másik orczádat is* (Máté 5, 39.). Ha szabad a keresztyén embernek bosszút állania, akkor csak a nemes bosszú lehet az ő bosszúja. *A keresztyén ember e nemes bosszújáról* szól mai alapigénk is. Miben áll ez?

1. *Az igaz keresztyén nem gonosszal fizet a gonoszért, hanem*

2. *jósággal gyűjt eleven szemet ellensége fejére.*

1.

Gonoszért gonosszal ne fizessetek. A bosszú a keresztyén emberhez méltatlan, néki fölösleges, sőt rája veszedelmes is.

A gonoszért gonosszal ne fizessetek; a bosszú a keresztyén emberhez méltatlan. Így olvassuk alapigénkben: *Senkinek gonoszért gonosszal ne fizessetek. A tisztességre gondotok legyen minden ember előtt.*

Ha keresztyének, Krisztus követői akartok lenni, úgy kövessétek is tanításait és életpéldáját. Amit az apostol mond alapigénkben, azt Jézus sokszor és mindenféle viszonyok közt mondotta. Lapozzátok végig az evangéliomokat és nem találtok egy mondatot, sőt egy szót sem, amellyel nemcsak a bosszúállást, hanem a bosszankodást is helyeselné, de számtalanszor elítéli azt. Ezt élete példájával is megpecsételte. A farizeusok sokszor kísértették; sokszor tudatták vele, hogy életére törnek és ő mint viselkedett velök szemben? Félzségségeiket sokszor ostromozta, képmutatásukat korholta, álnokságukat földerítette: de a

bosszúnak, sőt a bosszankodásnak még a látszatát is kerülte. Judás csekély 30 ezüst pénzért eladta Mesterét és a Mester, noha tanítványának álnokságát tudta, ezt a szeretet vacsorájában részesítette. Mennyi gyűlölet nyilvánult Jézus iránt, mikor ő a főpapi tanács és Pilátus előtt állott; mennyi gúny és bántalom érte! Ő pedig nyugodtan tűrte mindazt, mindössze csak egyszer szólalt meg: *Ha gonoszúl szóltam, tégy bizonyosságot a gonosz-ságról; ha pedig jól, miért versz engem?* Még a keresztfán is gúnyolták és csúfolták, még meghalni sem hagyták békében: ő pedig a keresztfán egy latornak a mennyországot biztosította és ellenségeiért imádkozott: Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek.

A tisztességre gondotok legyen minden ember előtt. Ha a világ szemében sokszor a szerénység gyöngeségnek tűnik is föl; ha szinte közmondássá vált, hogy szemesé a világ; ha hőssé válik e világ szemében, ki szemtelenül előre tolakodik; ha e világ önérzetesnek kereszteli el azt, ki minden látszólagos sérelmet fölfog és megtorolni kész; ki, ha az a sérelem feljebbvalótól ered, tisztességtelenül lázong; ha e világ sokszor önérzet czégére alatt elvárja, hogy a feljebbvaló zsarnok ura legyen alattvalójának és a maga magasabb állását sértő büszkeséggel folytonosan éreztesse: ez keresztyéneknél ne legyen úgy. A tisztességre gondotok legyen minden ember előtt; a fölebbvaló is tanulja meg alattvalójában munkatársát és testvérét becsülni és az alattvaló tisztelje feljebbvalójában Istennek sáfárját és engedelmeskedjék néki; még akkor is, ha azt hiszi, hogy az vele szemben méltatlan volt, vagy éppen ellene sérelmet követett el, ne feledkezzék meg arról a tisztességről, mellyel feljebbvalójával szemben mindenkor tartozik és tegye kötelességét. *A cselédek teljes félelemmel engedelmeskedjenek az uroknak; nemcsak a jóknak és kiméleteseknek, de a szívteleneknek is,* mondja Péter apostol (1. Pét. 2, 18.); mi pedig hozzátehetjük: minden alattvaló így cselekedjék feljebbvalójával szemben, ha nem is cselédje annak. Ez méltó a keresztyénhez. Gonoszért gonosszal fizetni hozzánk méltatlan.

De a bosszúállás fölösleges is. *Magatokért bosszút*

ne álljatok, szerelmeseim, hanem adjatok helyet ama haragnak, mert meg van írva: Enyém a bosszúállás, én megfizetek, ezt mondja az Ur. Így ír az apostol alapigénkben. Az Isten hajatok minden szálát megszámlálja és bosszúlatlanul hajatok egyetlen szála meg nem görbülhet. Akik másokat könnyelműen sértegetnek, előbb-utóbb szégyenben maradnak. Néha az Isten csapással sújtja azt, aki felebarátját könnyelműen sértegeti, sokszor pedig éppen az válik Isten kezében büntetéssé, hogy a sértett bosszút nem áll. Egy vitéz lengyel harczos — Jézushoz megtérve — letette fegyverét, vagyonát kegyes alapítványokra szétosztotta és az irgalmas barátok rendjébe lépve, bejárta hazáját, hogy rendjének kórházai számára könyöradományokat gyűjtsön. Ily alkalommal egyszer oly terembe lépett, amelyben kártyások játszottak. Első kérelmére nem is hederítettek. Annál buzgóbban kért. Végre valaki a játékosok közül megütötte őt. A barátban felforrt a régi harczos vér, ámde akkor eszébe jutottak a biblia szavai: *Senkinek gonosszal gonoszért ne fizessetek* és szeliden szólt: Ez az én számomra volt; de most adjon valamit a betegeim számára. Megszégyenülve bocsánatot kért a támadó és a kórháznak tizezer forintot adott (Rodemayer után). Bosszúra nincs semmi szükség. A bosszú az Istené. Avagy miért nem állunk bosszút meghalt ellenségünkön? Avagy miért irtóznak ilyen gondolattól még a hitetlenek is? Mert tudjuk, hogy ő már Isten ítélőszéke elé lépett és ott a rajtunk elkövetett sérelemért is számot kénytelen adni. Még a pogány rómaiaknál is közmondássá vált (de mortuis nihil nisi bene): „a halottakról ne mondj semmit, hacsak jót nem mondasz“ és a pogány római történetíró is pálczát tört a nő felett, ki a halott Ciceró ékes nyelvét túvel szurkálta meg. Azért magatokért bosszút ne álljatok. A bosszú Isten dolga. A mi bosszunk fölösleges.

De veszélyes is. *Ne győzöttessél meg a gonosztól,* írja az apostol alapigénkben. Ahol a bosszúállás gondolata erőt vett a szíveken, ott a vihar le nem csillapodhatik. Sőt ahol csupán haragra lobban a fölpezsdült vér, ott az is sokszor olyan tettekre ragad, amelyek után

késő minden bánat, mert az elkövetett hibát többé jóvá tenni nem lehet. A harag nagyon rossz tanítómester. Kaint testvérgyilkosságra vezette. És Kainnak nagyon sok a követője. Ahol pedig gyűlöletté fokozódik, ott az ember már többé nem ura cselekedeteinek. Ott vad indulatai uralkodnak fölötté és ragadják bűnről bűnre. A gyűlölet sokszor egész világot borított lángba s könnyebb a háborgó tengert lecsendesíteni, mint a gyűlölettől viharzó emberi szíveket. Azért ne engedjétek, hogy a nap lemenjen haragotokon; ne engedjétek, hogy ez a gonosz tirajtatok diadalmaskodjék. *Ha lehetséges, amennyiben rajtatok áll, minden emberrel békességesen éljétek.* Haragra ne gerjedjétek, gyűlöletet ne tápláljatok, bosszút ne álljatok soha, senkin, semmiféle okból. Általában gonosszal a gonoszért ne fizessetek, mert ez, amilyen méltatlan a keresztyén emberhez, annyira veszélyes reá nézve.

2.

Sőt ellenkezően: *áldjátok azokat, akik titeket átkoznak, jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnék és imádkozzatok azokért, akik háborgatnak és kergetnek titeket.* Ez a keresztyén kötelessége. Ezt várja Krisztus minden hívőtől. És ez oly szép és fenséges. Ne mondja senki, hogy erre ő nem képes. Volt pogány, aki erre képes volt. Mikor Phokiont sok dicső tette után irigységből halálra ítélték, ez azt parancsolta fiának, hogy hazáján ezt az erőszakot ne bosszúlja meg. Themistokles és Aristides, Athén e kiváló emberei, a főhatalomért versengtek, amaz a köznépre, emez az előkelőkre támaszkodott. A küzdelemben Themistokles maradt győztes; Aristidest, bár egész multja dicső hazafias működésről tett bizonyosságot, az athéni nép száműzte. Mikor később Xerxes persa király hadai Athén kikötője előtt állottak, hirtelen megjelent Themistokles hajóján a száműzött Aristides azzal a fölszólítással: „Nosza, most versenyezzünk afölött, ki tud jobb szolgálatot tenni hazájának!”

A pogány ezt megcselekedhette; hát te, keresztyén embertársam, ki a Krisztus megváltottja vagy, nem cselekedhetnéd-e ugyanazt? Sőt inkább, ha keresztyén, igazi

keresztyén, Krisztus követője vagy, akkor másként nem is cselekedhetel. Ez a keresztyén ember nemes bosszúja: jót cselekszik azokkal, akik őt gyűlölik, vagy talán üldözik is. *Azért, ha éhezik a te ellenséged, adj ennie; ha szomjúhozik, adj innia* — ezt írja az apostol alapigéjében — *mert ha ezt műveled, eleven szemet gyűjtesz az ő fejére.* Akinek mi ártottunk, attól a vett jótétemények sokkal jobban égetik lelkünket, mintha bosszút állana. A bosszú csak igazolja őt gonosz tetteiben. A bosszú újra csak megtorlásra indít s ahol egyszer már a bosszúállás útjára tértek és azt szinte törvényvé emelték, ott vége-hossza nincs az ellenségeskedésnek. Béke csak akkor lehetséges ember és ember, társadalmi osztály és társadalmi osztály, nemzet és nemzet, állam és állam között, ha a tűz fészke, a civódás és torzsalkodás alapja megszűnik, ha a harag enged a megbocsájtásnak, a gyűlölet a felebaráti szeretetnek, a bosszúállás a jótéteménynek. Ne gondolj soha megtorlásra és megszűnik a viszály, amely ellenségedtől elválasztott. És ha megszorult ellenségeden valamiben segíthesz, ne mulaszd azt el és meglátod, a te jótéteményeid úgy fogják égetni ellenséged lelkét, ahogy fejét égetné a reá rakott eleven szén, tüzes parázs. Nem mondom, hogy egyszerre és minden embernél azonnal bekövetkezik ez; mert hiszen van hálátlan természet is, amelyik a jótétemény mellett elsiklik, mintha ez meg sem történt volna. De ha téged ez meg nem zavar, ha megmaradsz keresztyén erényedben és a csalódások után is meg nem szünsz áldani, ahol téged átkoznak, jót cselekedni azokkal, akik téged gyűlölnék: előbb-utóbb a legkeményebb szív is enged és gyűlöletét a szeretet váltja föl. Te pedig Isten országának a polgára kell, hogy légy, aki ily módon is terjessze Isten országát. *Azért ne győzöttessél meg a gonosztól, hanem a gonoszt jóval győzd meg.*

Nem mondom, K. T! hogy erőnek erejével keressétek a jócselekvést, hogy pl. ha valaki ellened vétkezik, fogj valamely ajándékot és küldd el azt annak, hogy őt — mint hiszed — kiengeszteljed. Ez fölösleges. Ezzel csak magadat szegényíted és rajta nem segítesz; haragját

sem csillapítod, sőt lehetséges, hogy ajándékokat is sér-tőnek veszi. Ezt az apostol sem kívánja tőlünk, a Jézus Krisztus sem. Hanem *ha éhezik a te ellenséged, adj ennie, ha szomjúhozik, adj innia*. Legyen szíved minden nyomorgóhoz. Legyen szemed, hogy meglássad a nyomorúságokat. Ha pedig megláttad, ne kérdezd sokáig, ki az, aki előtted éhezik, vagy szomjúhozik, vagy meztelenül áll, vagy betegen fekszik, barátod-e néked a te nélkülöző embertársad, vagy pedig ellenséged; hanem segíts rajta szívből, segíts rajta teljesen. Nincs az a gonosz szív, amely a szívjószág cselekedeteire meg ne indulna. És ha az, akin te segítettél, néked ellenséged volt, mert rosztat gondolt felőled: elrösteli magát; és ha ellenségeskedésében vétkezett ellened, a te jótéteményeid égetni fogják az ő lelkiismeretét. Mennél nagyobbát vétkezett ellened és te mennél igazabban segítettél rajta, annál elevenebb az a tűz, amely őt égeti. Így gyűjtünk mi jó cselekményeinkkel eleven szemet ellenségünk fejére.

K. A! Nékünk, mint Krisztus híveinek, kötelességünk Isten országát terjeszteni, az erkölcsi jót diadalra juttatni. Ám a legékesebb beszéd az, amely jóságos, szeretetteljes szívből származik és nem csupán szavakban, de a szív által megszentelt életben, jó cselekvésekben nyilvánul. Gyakoroljátok ezt a beszédet.

Súlyos, nehéz háboru járma alatt nyögünk; pusztításait oly igen érezzük s vannak, akik nálunk még jobban érzik annak hatását. Szó sincs róla: ezt a pusztító ferge-teget már ma megúnta mindenki; a békevágy általános, előbb-utóbb behódol néki az is, aki még ma a háboru vég nélkül való folytatását predikálja; csakhogy ő más végét várná a háborunak, mint amilyen most van kilátás-ban az ő számára. Szeretnők legalább a jövőre lehetel-lenné tenni az ily pusztító háborut. Van is már, aki ennek a módozatait meg akarná állapítani. Ez a német militáriz-must akarja megtörni, mert szerinte ez az oka minden háboruskodásnak. A másik nemzetközi bíróságot óhajt föl-állítani, hogy ez simítsa el jövőben a nemzetek közt föl-lépő ellentéteket; a harmadik gyűlölettel fordul a polgár-állam ellen és annak u. n. titkos diplomáciája ellen és

demokrata kormányzatnak csúfolt, valójában proletár-zsarnok uralom létesítésével akarja a jövő háborukat lehetetlenné tenni. Szegény megcsalatott lelkek! Ezt a háborút nem a német militarizmus akarta. Ezt a háborút a szerb, olasz, román és orosz népek terjeszkedési vágya, a franciák bosszúlihegése, az angolok önzése okozta és a német militarizmus ezek ellen csak hathatós védőeszköz volt. A német militarizmus akadályozta meg, hogy a háboru nem tört ki egy évtizeddel hamarabb és akadályozza most meg, hogy ama nemtelen indulatok, melyek valóban e háboru okai voltak, meg nem valósulhatnak. A döntő bíróságnak csak akkor lesz foganatja, ha a bírókat nem nemzeti önzésük vezeti és ha mögötte nagy hadsereg áll, mely döntésének érvényt tud szerezni. A harmadik pedig már is elveti a jövő nagy belháborúságoknak, az anarkhiának csiráit. Az állandó békének egy útja van: a Jézus Krisztus evangélioma. Tessék a szívekből kivetni a gonosz indulatot, az önzést, gyűlöletet, bosszút, az uralomvágyat és tessék beoltani a becsületes, önzetlen munkakedvet, egymás megértését, az igazi felebaráti szeretetet, mely korlátot nem ismer és akkor béke lesz, örök béke!

Ezt kell munkálnunk mindannyiunknak. Kezdjük e munkát önmagunkon. Ne gyűlöljünk, még csak ne is haragudjunk, ne fizessünk a gonoszért gonosszal, hanem győzzük meg a gonoszt jóságunkkal.

Amen.

BEYER FÜLÖP.

AKTUALITÁSOK!

Jánosi Zoltán. „Férfiak és hősök.“ A schweizi reformáció és annak áldásai.
Kötve 5 K, füzve 3 K 50 f.

Tóth—Szeghalmi. Erős várunk nekünk az Isten. 64 f.

Szimonidesz Lajos. „Férfias hit.“ Kötve 4 K 60 f, füzve 2 K 60 f.

Páhy József. A gyakorlati lelkigondozás. Kötve 7 K 20 f, füzve 4 K 80 f.

Dr. Lencz Géza. Beszédek és imák. 5 K.

Az urvacsora kérdése. 1 K.

Lukácsy Imre. Egyházi beszédek. I. és II. Kötve à 6 K 50 f, füzve à 4 K 50 f.
Imé hamar eljövök. 1 K 80 f.

Pósa Péter. Temetési beszédek. Kötve 7 K 50 f, füzve 5 K.

Román Ernő. Tudakozzátok az írásokat. Kötve 5 K, füzve 3 K.

Soós Károly. Egyházi beszédek. Kötve 4 K 50 f, füzve 2 K 50 f.

Krisztus a mi életünk. 3 K.

Isten és a haza mindenünk. 1 K 60 f.

Kájel István. Háborus adventünk. Kötve 2 K 70 f, füzve 1 K 50 f.

Nagy—Baltazár. Konfirmációi káté. 60 f.

Uray Sándor. Örökzöld koszorú. Kötve 1 K 20 f.

Mentsük meg a jövő nemzedéket. Kötve 2 K 60 f, füzve 1 K 20 f.

Soós Károly. Bízatok az Istenben. Kötve 1 K 20 f.

Dr. Masznyik Endre. Új testamentom. Kötve 13 K.

Szarka Gyula. Lelkész a világháborúban. 4 K 50 f.

Kaphatók :

HOFFMANN ÉS KRONOVITZ

könyvnyomdája és könyvkiadóhivatala

DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 49. SZ.

JÓ PAJTÁS

ooooooooo A LEGKEDVELTEBB
KÉPES GYERMEKLAP ::

Kiadja a Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4.
Előfizetési ára egész évre 16 K, félévre 8 K, negyedévre 4 K

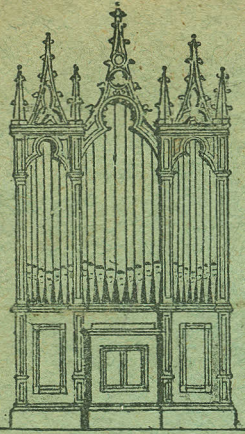
————— Mutatványszám ingyen. —————

VASÁRNAPI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRA

EGÉSZ ÉVRE 40 K ◻◻ FÉLÉVRE 20 K

————— Mutatványszámot kívánatra bárkinek küld a Vasárnapi Ujság kiadóhivatala
Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz. —————

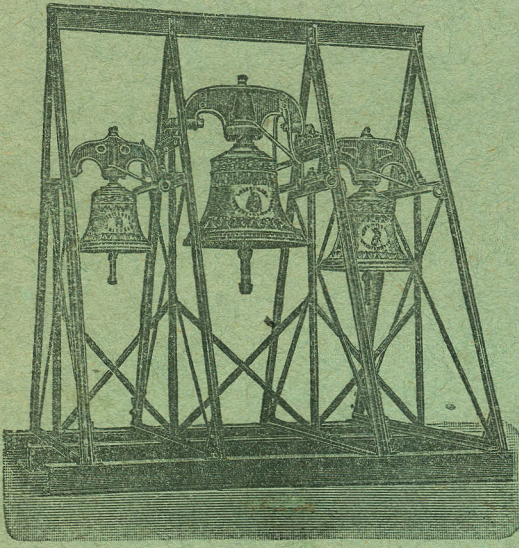

ORGONA- ÉS HARMONIUMGYÁR. **ORSZÁGH SÁNDOR ÉS FIA**
cs. és kir. udv. száll. RÁKOSPALOTA (Bpest mellett).
Gőzerőhajtás és saját villamos világítással berendezve. — Alapított 1861. évben.

Az 1885. évi országos kiállításon „nagy díszoklevéllel” első díj és „Ferencz József lovagrenddel,” az 1904. évi veszprémi kiállításon „arany éremmel” első díj, az 1906. évi kassai kiállításon „díszoklevéllel” első díj kitüntetéssel; azonkívül számtalan kitüntetés és elismerés. Ajánlják kitűnő hangú és erős szerkezetű, főleg a legújabb légnyomatú pneumatikai orgonáikat, melyek rendkívül könnyű játékmód és a változatok egyszerű kezelése mellett, az időjárás minden viszontagságának ellenállnak. — Szolid munka és jutányos árak. — Kisebb orgonák készletben vannak. Eddig 900-nál több új orgona lett szállítva. Raktáron kitűnő hangú harmoniumok minden nagyságban. Harmoniumok tetszés szerinti rajz- és változat-összeállításra megrendelésre készülnek. Tervezeteket és rajzokat kívánatra küldünk.

100
1800

AZ IGEHIRDETŐ II—VIII. KÖTETE
KAPHATÓ A KIADÓHIVATALBAN; FÜZVE 10 KOR.,
KÖTVE 13 KORONA EGYENKINT.

Hazánk legrégebbi
harangöntője

Alapított 1816-ban.

 Tíz évi jótállás.

Előnyös feltételek
engedtetnek

Seltenhofer
Frigyes Fiai

cs. és m. kir. udv. szállítók

Sopronban.

Ajánlják legjobban berendezett harangöntődjüket a t. községeknek és egyházaknak. — **Harangok**, bármely nagyságban és zengzetben, csak a leg-

finomabb harangérből, tiszta csengő hanggal öntetnek. Repedt harangok újraöntetnek; ezek, valamint az új harangok is, a már meglévőkhöz teljes összhangzatban öntetnek. Minden harang hangja előre határozottatik meg. Különösen figyelmeztetjük szabadalmazott kovácsolt vasból készült szerkezetünkre nagy harangok részére, mely által ezek könnyen húzódnak s a falakat nem rázzák. Fakoronával bíró harangok ezen szerkezetre olcsó árért átalakíttatnak. Kovácsolt vasból készült tűzmentes harangállványokat, czélszerű szerkezetben s olcsó árak mellett legjobban ajánlunk. Költségvetésekkel s képes árjegyzékek postafordultával szolgálunk.